

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Ps 184537 20 Rev
Sarajevo, 23.02.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Amire Sadović kao predsjednice vijeća, Amre Hadžimustafić i Fatime Mrdović kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. K. d.o.o. T. k. u stečaju, T., Ulica ..., koga zastupaju punomoćnici L. S. i J. C., advokati iz S., 2. K. d.o.o. P., N. C., R S., koga zastupa ZAK D. B. i T. B., advokati iz Š. B., protiv tuženih: 1. Federacija Bosne i Hercegovine, koju zastupa Pravobranilaštvo Federacije BiH i 2. H. k. (... Vlada kantona, ..., L., koga zastupa Kantonalno javno pravobranilaštvo L., radi naknade štete, vrijednost spora 449.356,10 KM, odlučujući o revizijama tužitelja izjavljenim protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 184537 16 Pž od 27.02.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 23.02.2021. godine donio je

P R E S U D U

Revizije tužitelja se odbijaju.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 184537 11 Ps od 10.06.2016. godine obavezana je tužena Vlada H. k. da tužitelju K. d.o.o. Tvornica kabela u stečaju, T., isplati iznos od 720.148,08 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 03.02.2011. godine pa do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 17.702,27 KM (stav I). Odbijen je zahtjev tužitelja u odnosu na tuženu Federaciju Bosne i Hercegovine kao neosnovan (stav II) Odbijen je zahtjev tužitelja K. d.o.o. P. sa sjedištem u N. C. ..., Republika ..., za solidarnu isplatu duga utvrđenog prema tužitelju K. d.o.o. Tvornica kabela u stečaju, T. (stav III). Obavezani su tužitelji da solidarno tuženoj Federaciji Bosne i Hercegovine naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 7.830,00 KM (stav IV).

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 184537 16 Pž od 27.02.2020. godine žalba drugotuženog je usvojena i prvostepena presuda u pobijanom dijelu (stav I) preinačena na način da se u cijelosti odbija tužbeni zahtjev prvotužitelja, da mu drugo tuženi isplati iznos od 720.148,08 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 03.02.2011. godine pa do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 17.702,27 KM. Žalba drugotužitelja se odbija kao neosnovana i prvostepena presuda u pobijanom dijelu (stav III), kojim je tužbeni zahtjev drugotužitelja odbijen, potvrđuje u cijelosti. U preostalom dijelu (stav II i IV) prvostepena presuda ostaje neizmijenjena.

Protiv drugostepene presude reviziju su izjavili tužitelji zbog povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Tužitelj K. d.o.o. Tvornica kabela u stečaju, T. predlaže da sud reviziju usvoji, pobijanu presudu preinači, žalbu drugotuženog odbije i potvrdi prvostepenu presudu ili da je ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje. Tužitelj K. d.o.o. P. sa sjedištem u N. C. predlaže da ovaj sud preinači drugostepenu presudu i usvoji tužbeni zahtjev drugotužitelja ili da je ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi nisu podnijeli odgovor na revizije.

Revizije nisu osnovane.

Ispitujući pobijanu presudu u skladu sa odredbom člana 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06, 98/15-dalje ZPP) ovaj sud je utvrdio da nisu počinjene povrede odredaba parničnog postupka na koje ukazuju tužitelji u reviziji, niti je pogrešno primijenjeno materijalno pravo na što ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Drugostepeni sud je pravilno primijenio odredbu člana 231. ZPP jer je u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja, uključujući i one koji su se odnosili na primjenu člana 8. ZPP, a zaključak o neosnovanosti tih navoda je opravdao jasnim i valjanim razlozima. Shodno tome, pobijana presuda se može ispitati u revizijskom postupku.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete isplatom obaveza prema radnicima u statusu radnika na čekanju, po sudskim odlukama, koje je isplatio prvotužitelj, a za koje obaveze tužitelj nije bio obaviješten u postupku privatizacije preduzeća prodajom državnog kapitala T. k. d.o.o. T..

Relevantne činjenice predmeta, utvrđene u postupku pred prvostepenim sudom, mogu se rezimirati na slijedeći način:

Dana 02.08.2001. godine zaključen je Ugovor o kupovini dionica za T. k. d.o.o. T. između Agencije ... kao prodavatelja, ovlaštenom da djeluje u ime Federacije BiH na temelju Zakona o privatizaciji preduzeća i K. d.o.o. N. C. kao kupca. U skladu sa Zakonom o privatizaciji preduzeća i Pravilnikom o postupku prodaje preduzeća koja se prodaju u suradnji sa međunarodnom savjetodavnom skupinom za privatizaciju tenderom u velikoj privatizaciji, prodavatelj je ovlašten da privatizira preduzeće prodajući državni kapital (100%) T. k. d.o.o. T., koji predstavlja predmet kupoprodaje. Članom 4. Ugovora kupac se obavezao zaposliti 219 djelatnika u razdoblju od tri godine od dana potpisivanja ugovora. U vrijeme privatizacije u društvu je bilo zaposleno 195 radnika a kupac se obavezao uposliti još 24 radnika. Obaveza kupca je bila da plati cijenu iz ponude u iznosu od 200.000,00 KM i da u periodu od tri godine uloži 5.192.850 KM. Ugovor je potpisan i ovjeren pečatima ugovornih strana, Agencije ... L., prodavatelja i K. d.o.o. N. C., kupca. Ugovorne strane su 20.12.2004. i 31.01.2006. godine zaključile dva Aneksa Ugovora od 02.08.2001. godine kojim je kupcu preduzeća T. k. d.o.o. T. prolongiran rok

ulaganja u kupljeno preduzeće. Uvjeranjem od 29.06.2007. godine Agencija ... potvrđuje da je K. d.o.o. N. C. kao kupac dionica T. k. d.o.o. T. izvršio sve svoje obaveze po zaključenom Ugovoru od 02.08.2001. godine i da izdavanjem uvjerenja prestaje dalja obaveza nadzora Agencije ... nad zaključenim ugovorom. U sudskom Registru Općinskog suda u Livnu upisano je društvo K. d.o.o. T. k. T., skraćena oznaka firme K. d.o.o. T. sa sjedištem u T., te da je osnivač subjekta K. d.o.o. P., S., N.C. Rješenjem Općinskog suda u Livnu broj 68 0 St 028533 13 St od 17.01.2014. godine otvoren je stečajni postupak nad K. d.o.o. T. k. T., što je upisano i u sudskom Registru. U postupku provođenja privatizacije, prije zaključivanja ugovora, u Programu privatizacije T. k. T. nisu bili evidentirani radnici koji su imali status radnika na čekanju, već samo radnici na radu, 195 zaposlenih, početni bilans stanja na dan 31.12.1999. godine nije sadržavao obaveze po osnovu tužbi zaposlenika koje su podnesene tokom 1998. godine. Za podnesene tužbe T. k. T. je znala u momentu sačinjavanja programa privatizacije koji je ovjeren 15.02.2000. godine. U Pravilima tendera koja je izdala Agencija ... navedena je klauzula „vraćanje na posao djelatnika koji su na čekanju u periodu od dvije godine, a biznis planom predložiti dinamiku vraćanja djelatnika na posao u predviđenih dvije godine, te predložiti rješavanje statusa ovih djelatnika na čekanju do trenutka vraćanja na posao“. U odluci Komisije Agencije ... od 01.08.2001. godine kojom je proglašena najboljom ponuda K. d.o.o. N. C., je navedeno šta kupac nudi, a to je upošljavanje 219 radnika, novčana ulaganja i kupoprodajna cijena, a na osnovu ove ponude je i zaključen Ugovor o kupovini dionica koji je kupac u cijelosti ispoštovao. Ugovorom o kupovini dionica nije naznačena klauzula iz Pravila tendera o vraćanju na posao radnika na čekanju, niti je naznačeno da ona čini sastavni dio ugovora. Po tužbama (podnesene tokom 1998. godine) zaposlenika sa statusom radnika na čekanju, protiv tuženog K. d.o.o. T. k. T., nakon provedene privatizacije, donijete su pravomoćne i izvršne sudske odluke, kojima je tim radnicima dosuđena naknada plaća za potraživani period prema odredbi člana 143. Zakona o radu (pripadajući period od 01.12.1999 godine do 05.05.2000. godine). Vještačenjem je utvrđeno da je prvotuzilatelj isplatio dosuđene iznose naknada plaća i drugih potraživanja iz radnog odnosa tim radnicima u ukupnom iznosu od 720.148,08 KM. U nalazu i mišljenju vještaka je navedeno da odluka o privatizaciji T. k. d.o.o. T. od 15.02.2000. godine, čiji je sastavni dio početni bilans stanja na dan 31.12.1999. godine, kao i ostala dokumenta, ne sadrže obaveze po osnovu tužbi zaposlenika. U Pravilima tendera koje je izdala Agencija ... navedena je klauzula „vraćanje na posao djelatnika koji su na čekanju u periodu od dvije godine, a biznis planom predložiti dinamiku vraćanja djelatnika na posao u predviđenih dvije godine. Predmetnim Ugovorom o kupovini dionica koji je u cijelosti ispoštovan od strane kupca, nije naznačena navedena klauzula.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je odgovornost tuženog H. k. zasnovao na odredbi člana 11. Ugovora o kupovini dionica kojom je ugovoreno: „Prodavatelj je odgovoran za predmet prodaje iz ovog ugovora, ukoliko treća osoba postavi zahtjev koji isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obaviješten niti je pristao da kupi predmet opterećen tim pravom. Kupac se obavezuje na „dužnu pažnju“ (Due Diligence) prema predmetu kupnje. Kupci su vodili svoju vlastitu Due Diligence provjeru sredstava preduzeća, pravnog statusa preduzeća, važećih zakona i s tim u vezi zakonskih uvjeta. Kupac i prodavatelj su međutim izvršili ispitivanje relevantnih dokumenata koji se tiču bilansa stanja, tekućih obaveza itd. Prodavatelj izjavljuje da on nema nikakvih saznanja o bilo kakvim preprekama ili skrivenim rizicima koji nisu spomenuti u takvim dokumentima“,

ocijenivši da prodavatelj, Agencija ... tuženog ... kantona L., koja je provodila privatizaciju i donijela Pravila tendera koja su sadržavala klauzulu vraćanja radnika na posao, nije dokazao da je upoznao kupca o postojanju radnika na čekanju, njihovim tužbama za naplatu potraživanja iz radnog odnosa, da drugotuženi nije vršio provjeru u pogledu provođenja klauzule u smislu da li je kupac izvršio vraćanje radnika na posao u periodu od dvije godine, te da je Ugovorom o kupovini dionica ugovoreno da će prodavac odgovarati za predmet prodaje ukoliko treća osoba postavi zahtjev koji isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo, o čijem postojanju kupac nije obaviješten.

Zbog navedenih propusta organa drugotuženog za prvotužitelja je nastupila šteta u potraživanom iznosu koju prvostepeni sud dosuđuje prvotužitelju pozivajući se na odredbe člana 154. stav (1) i 155. Zakona o obligacionim odnosima.

Drugostepeni sud, za razliku od prvostepenog suda, zaključuje da u konkretnoj pravnoj stvari nedostaje pasivna legitimacija drugotuženog. Prema stanovištu drugostepenog suda odgovorna za naknadu štete tužitelju je Agencija ... koja je provodila postupak privatizacije i koja je jedna od ugovornih strana predmetnog Ugovora o kupovini dionica, prodavatelj, pa pravni osnov postoji između nje, a ne drugotuženog, i tužitelja. Drugostepeni sud se poziva na odredbe Zakona o Agenciji ... u H.b. k. (Narodne novine broj 2 od 28.02.1998. godine) koji u članu 1. propisuje da je Agencija pravna osoba i kao takva specijalizirana organizacija Vlade kantona; član 7. stav (1) propisuje da je djelatnost agencije obavljanje stručno, tehničkih poslova u vezi sa odobravanjem i provedbom privatizacije, a član 9. da agencija u okviru svoje djelatnosti i nadležnosti između ostalog odobrava program privatizacije i početni bilans stanja preduzeća sa teritorija svoje nadležnosti, da odlučuje o načinu i sprovodi postupak privatizacije te zaključuje ugovore o prodaji dionica preduzeća.

Sporno pitanje u ovoj fazi postupka je pitanje odgovornosti tuženog za naknadu štete koju potražuju tužitelji, odnosno pitanje njegove stvarne legitimacije, da li je pasivno legitimisan i da li na njemu leži obaveza koja odgovara tom pravu.

Vodeći računa o stvarnoj legitimaciji i po službenoj dužnosti jer stvarna legitimacija zavisi od materijalnog prava koje se primjenjuje na određeno činjenično stanje, ovaj sud ukazuje i na odredbe Zakona o privatizaciji preduzeća („Službene novine Federacije BiH“ broj: 27/97, 8/99, 32/00, 45/00, 54/00, 61/01, 27/02, 33/02, 28/04, 44/04, 42/06, 4/09), Zakona o agenciji za privatizaciju („Službene novine Federacije BiH“ broj: 18/96) i Pravilnika o postupku prodaje imovine i dionica ili udjela preduzeća („Službene novine Federacije BiH“ broj: 19/98, 15/99, 32/99, 36/99, 48/99, 3/00, 5/00, 7/00, 17/00, 18/00, 38/00, 52/00, 2/01, 64/02, 66/04, 12/05) prema kojima postupak privatizacije u predmetnom slučaju provodi Kantonalna agencija.

Prema članu 21. Zakona o agenciji za privatizaciju, Kantonalna agencija ... naročito vrši: „organiziranje i podsticanje privatizacije u skladu sa metodologijom za pripremu preduzeća za privatizaciju, određivanje, provođenje, organiziranje i nadziranje privatizacije preduzeća na teritoriji svoje nadležnosti, zaključivanje ugovora o privatizaciji preduzeća putem prodaje, leasinga i drugih metoda...“

Zakonom o privatizaciji preduzeća u članu 11. stav (2) propisano je da o načinu, odnosno metodu privatizacije odlučuje Vlada nadležna za upravljanje državnim kapitalom u tom preduzeću, a postupak privatizacije u skladu sa ovim zakonom i odlukom nadležne vlade provodi Agencija ... kantona, odnosno Federacije BiH u zavisnosti od toga koja vlada ostvaruje pravo upravljanja u tom preduzeću. Prodaju preduzeća nadležna agencija provodi putem: otvorenog prikupljanja ponuda (tender), neposredne pogodbe, berze, otvorenog nadmetanja i otvorene ponude dionica za novac.

Član 43. Pravilnika propisuje: „Javno prikupljanje ponuda (u daljem tekstu tender) je prodaja putem prikupljanja ponuda potencijalnih kupaca, pri čemu su pored početne cijene unaprijed definirani i drugi kriteriji za vrednovanje ponuda za: 1) dijelove preduzeća iz člana 2. stav 2. Pravilnika; 2) dionice preduzeća, odnosno udjele u preduzeću iz člana 26. stav 1. tačka a) i stav 2. Zakona i 3) preduzeće u cjelini ili dijela preduzeća. Tender organizira i nadzire nadležna agencija za privatizaciju.

Prodavac u postupku tendera je: 1) preduzeće za predmete tendera iz stava 1. tačka 1) ovog člana i 2) nadležna agencija za privatizaciju za predmete tendera iz stava 1. tačka 2. i 3. ovog člana. Kupci u postupku tendera mogu biti osobe iz člana 12. Zakona.“

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja, posebno da je Agencija ... prodavac u postupku prodaje preduzeća koja se prodaju u suradnji sa međunarodnom savjetodavnom skupinom za privatizaciju tenderom u velikoj privatizaciji, da je kao prodavatelj naznačena u Ugovoru o kupovini dionica na koji je stavljen njen pečat, kao pečat prodavatelja, te imajući u vidu zakonima i pravilnikom određena ovlaštenja Agencije ..., i ovaj sud zaključuje da drugotuženi nije pasivno legitimisan i da na njemu ne leži obaveza koja odgovara pravu tužitelja.

Agencija ... kao specijalizirana organizacija Vlade kantona, osim što obavlja stručno-tehničke poslove u vezi sa odobravanjem i provedbom privatizacije, ima i ovlaštenja prodavatelja u postupku tendera za određene slučajeve, naprijed navedene, kakav je i predmetni, zbog čega su neprihvatljivi prigovori u revizijama da Agencija ... nije prodavatelj državnog kapitala i da je drugotuženi pasivno legitimisan u predmetnom sporu.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci ove presude primjenom odredbi člana 248. ZPP.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka nastalih u povodu revizije, jer tužitelji nisu uspjeli sa revizijom (član 397. stav (1) u vezi sa članom 386. stav (1) ZPP).

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.